

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής με τα μάτια του ξένου Τύπου

Η διαχρονική «παρακολούθηση» του Έλληνα πολιτικού από παγκοσμίους κύρους έντυπα

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΙΡΙΔΗΣ

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής και ο Ξένος Τύπος

ΕΚΔ. Ίδρυμα Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής και ΕΚΔ. Πατάκη, 2014

Του ΜΙΧΑΗΛ ΨΑΛΙΔΟΠΟΥΛΟΥ*

Το βιβλίο του αναπληρωτή καθηγητή Διεθνών Σχέσεων Δημήτρη Καιρίδη έρχεται σε μια κρίσιμη συγκυρία για την Ελλάδα για να προστεθεί σε σειρά δημοσιεύσεων για τον Κωνσταντίνο Καραμανλή και την εποχή του. Σε αντίθεση ωστόσο με παλαιότερα έργα που ήταν γραμμένα κυρίως από συνεργάτες του μεγάλου Έλληνα πολιτικού και ξεκείλιζαν από εκτίμηση και σεβασμό προς το πρόσωπό του, νεότερες δημοσιεύσεις, και ειδικά η παρούσα, επιχειρούν νηφάλιες και ενδιαφέρουσες τομές, θέτουν σύνθετα ζητήματα για διερεύνηση σχετικά με τη δράση, τον λόγο και την πολιτική πρακτική του Καραμανλή και αξιοποιούν σύγχρονα μεθοδολογικά εργαλεία και προσεγγίσεις από διάφορους κλάδους των κοινωνικών επιστημών. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τον Δημήτρη Καιρίδη που σπινρίζεται σε πρωτογενή και διαχρονική ανάλυση του ξένου Τύπου αναφορικά με τον «άγνωστο» πολιτικό του 1955, που έμελλε να βάλει ανεξίτηλη σφραγίδα στα πολιτικά δράματα της Ελλάδας ως το τέλος του 20ού αιώνα.

Δύο μέρη

Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο μέρη: μια εκτενή μελέτη του Καιρίδη για τον Καραμανλή και τον Ξένο Τύπο, και μια υπερδιπλάσια έκτασης παράθεση δημοσιευμάτων πέντε εντύπων παγκοσμίου κύρους, όπως οι New York Times, ο Economist, η Die Zeit, ο Der Spiegel και ο Le Monde. Παρατηρούμε ότι τα έγκυρα αυτά μέσα εκφράζουν (με την εξαίρεση του Economist) την πολιτική κεντροαριστερά στις χώρες τους, αποτελώντας έντυπα ανάγνωσης και άντλησης πληροφοριών για τους διαμορφωτές γνώμης και την κυβερνώσα ελίτ των ΗΠΑ, της Βρετανίας, της Γερμανίας και της Γαλλίας, και όχι μόνο. Ο συγγραφέας-επιμελητής των κειμένων τα παραθέτει εν συνόλω χωρισμένα σε τρεις εποχές, όπως ο ίδιος τις έχει ορίσει: 1955-1963, 1967-1974 και 1974-1998.

Με τον τρόπο αυτό ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία να αποκομίσει εξαιρετικά διδάγματα για τη διαχρονική «παρακολούθηση» του Καραμανλή από τα συγκεκριμένα έντυπα, πώς δηλαδή ξεκίνησαν να αναλύουν την πολιτική του με αμφιβολίες για την ικανότητά του να επιβιώσει πολιτικά, στη συνέχεια τον θεωρούσαν άνθρωπο-κλειδί προκειμένου να αξιολογήσουν τη δυνατότητα της Ελλάδας να υπερβεί το πολιτικό αδιέξοδο της δικτατορίας και τέλος παραδέχθηκαν τις ηγετικές του ικανότητες, καθώς

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής υπογράφει, παρόντος και του Γεωργίου Ράλλη, την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Ήταν η λαμπρή αρχή μιας μακράς πορείας στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης που σήμερα κινδυνεύει να τερματιστεί.

Πώς ξεκίνησαν να αναλύουν την πολιτική του με αμφιβολίες για την ικανότητά του να επιβιώσει πολιτικά και πώς έφθασαν στο τέλος να παραδεχθούν τις ηγετικές του ικανότητες.

διαχειρίστηκε με έναν τρόπο που άφησε έκθαμβη τη διεθνή κοινότητα κατά τη μετάβαση της χώρας στη δημοκρατία και την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Άλλη ενδιαφέρουσα παρατήρηση αφορά την επιμονή του Economist για το Κυπριακό και εκείνη των New York Times για τη λειτουργία του NATO στην ευρύτερη περιοχή της ΝΑ Ευρώπης.

Οικονομική πολιτική

Σίγουρα ο κάθε αναγνώστης θα κάνει τις ατομικές του «ανακαλύψεις» σ' αυτήν την αναζήτηση. Ο οικονομολόγος θα βρει ενδιαφέρουσες τις αναφορές στην οικονομική πολιτική της εποχής. Οι Αμερικανοί, σπριζόμενοι στην εμπειρία τους με την ελληνική πολιτική τάξη του 1947-53, δεν πίστευαν ότι θα ήταν δυνατόν να ικανοποιηθεί το αίτημα του ελληνικού λαού για ανάπτυξη και οικονομική ανέλιξη. Με εκπλήξη διαπίστωσαν οι New York Times ότι η διαχείριση των οικονομικών υποθέσεων της χώρας από τον Καραμανλή (που σπριζόταν με τη σειρά του στους Ξ. Ζολώτα και Π. Παπαληγούρα) έδωσε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης με ανεπαίσθητο πληθωρισμό, κατάσταση που δεν αναστράφηκε μετά το 1963, μια και ο Ζολώτας παρέμεινε διοικητής στην Τράπεζα της Ελλάδος. Η οικονομική μεταμόρφωση της χώρας αντανάκλαται και στα ευρωπαϊκά έντυπα που ανθολογούνται δίνοντας ένα ιστορικό βάθος στην πορεία της Ελλάδας από τη σύνδεση στην προσχώρηση στην Ευρώπη.

Η εισαγωγή του Δημήτρη Καιρίδη είναι στοχευμένη και εύστοχη. Ο συγγραφέας ξεκινά από την επι-

καιρότητα του Κ. Καραμανλή στη σημερινή συγκυρία και την πολιτική κληρονομιά του ειδικότερα. Αναλύει τον Καραμανλή σε σύγκριση με άλλους Έλληνες πολιτικούς, συζητεί και σχολιάζει κριτικά την υπάρχουσα βιβλιογραφία. Προχωρεί σε ανατομία της σημασίας του ξένου Τύπου στην πολιτική και τις διεθνείς σχέσεις και έρχεται στην αντιμετώπιση του Καραμανλή και της πολιτικής του από τα συγκεκριμένα έντυπα. Όπως προαναφέρθηκε, οι τρεις εποχές που διακρίνει ο Καιρίδης είναι η πρώτη οκταετία, τα χρόνια της αυτοεξορίας και της δικτατορίας και τέλος η εποχή μετά το 1974. Με μεγάλη λιτότητα ύφους συνοψίζει τα συμπεράσματά του σε πέντε σημεία, κυριότερο των οποίων αναδεικνύεται η προσωπικότητα και η θέληση του Καραμανλή να αλλάξει τα δεδομένα της χώρας.

Συμπερασματικά, το βιβλίο «Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής και ο Ξένος Τύπος» είναι μια σημαντική προσθήκη για την ελληνική πολιτική και οικονομική ιστορία της Ελλάδας όσον αφορά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα. Καταφέρει να θυμίσει αυτονόητα για εμάς σήμερα ή ακόμα και ξεχασμένα γεγονότα, και κυρίως να συνδέσει την πολιτική ζωή της χώρας με τις αναλύσεις του ξένου Τύπου. Με την έννοια αυτή ανοίγει το πεδίο για καινούργιες έρευνες που θα χτίσουν στα θεμέλια που βάζει η πρωτοπόρα αυτή συμβολή στην ελληνική ιστοριογραφία.

* Ο κ. Μ. Ψαλιδόπουλος είναι καθηγητής Ιστορίας Οικονομικών Θεωριών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.